

Last en voorwaarde; eender maar toch anders

Peter van Es

Tea Mellema-Kranenburg was voorzitter van de Commissie Erfrecht KNB 2011. Deze commissie bepleitte onder meer een wijziging van artikel 4:138 lid 2 BW, ‘in die zin dat daarin wordt opgenomen dat de verkrijger onder een ontbindende voorwaarde welke het gevolg is van een aan hem opgelegde last de bevoegdheid heeft om de verkregen goederen te verteren en onvoorwaardelijk te vervreemden, tenzij de testateur uitdrukkelijk het tegendeel heeft bepaald.’ Als reden wordt vermeld dat het slechts incidenteel voorkomt dat de testateur *niet* wenst dat de verkrijger de bevoegdheid tot vervreemden en verteren heeft, ‘en de bepaling van art. 4:138 lid 2 BW noopt tot het opnemen van een voor de testateur onbegrijpelijke bepaling’.¹

In deze bijdrage wordt gezien hoe een making onder een last (artikel 4:130 lid 1 BW) zich verhoudt tot een ‘gewone’ voorwaardelijke erfstelling als bedoeld in artikel 4:138 BW en hoe deze twee regelingen zich verhouden tot de algemeen vermogensrechtelijke bepaling van artikel 3:84 lid 4 BW. Ook komt de positie aan bod van derden die een goed hebben verkregen van iemand die dit goed heeft verkregen onder oplegging van een testamentaire last.

Last en voorwaarde

Volgens artikel 3:38 lid 1 BW kan een rechtshandeling onder een tijdsbepaling of een voorwaarde worden verricht. Het Ontwerp Meijers (artikel 3.2.5) maakte daarnaast melding van de mogelijkheid een rechtshandeling *onder een last* te verrichten. Vermelding van deze mogelijkheid in artikel 3:38 lid 1 BW kon volgens de wetgever echter worden gemist omdat de figuur van een rechtshandeling onder een last, buiten het terrein van de uiterste wilsbeschikking en de schenking voor de praktijk niet van betekenis is.²

In artikel 4:72 en 73, aanhef en onder a BW (over de zogeheten ‘inferieure’ makingen) wordt expliciet onderscheid gemaakt tussen een making (erfstelling of legaat) onder een last en een making onder een voorwaarde. Degene die artikel

¹ R.L. Albers-Dingemans, P. Blokland, W.D. Kolkman, T.J. Mellema-Kranenburg en F.W.J.M. Schols, ‘Concept-Eindverslag Commissie Erfrecht KNB inzake Boek 4 BW (II, slot)’, *WPNR* 2010/6867, p. 917.

² MvA II bij art. 3.2.5, *Parl. Gesch. BW Boek 3* 1981, p. 187.

4:131 lid 1 BW leest, zal zich echter niet aan de indruk kunnen onttrekken dat een making onder een last aangemerkt moet worden als een making onder een ontbindende voorwaarde. Het grote verschil tussen een making onder een ‘gewone’ voorwaarde en een making onder een last is dat de feitelijke vervulling van een ‘gewone’ voorwaarde van rechtswege gevolgen heeft. Een making onder een last is ook een voorwaardelijke making, maar de ontbindende voorwaarde kan daar slechts intreden na rechterlijke tussenkomst. Een verkrijging onder testamentaire last houdt volgens artikel 4:131 lid 1 BW immers in dat het recht verkregen wordt ‘onder de ontbindende voorwaarde dat het wegens niet-uitvoering van de last wordt vervallen verklaard door de rechter’.

Een door de erflater gestelde voorwaarde versus de door de wet gestelde voorwaarde bij een last

Op grond van artikel 4:140 lid 1 BW vervalt een aan een erfstelling toegevoegde ontbindende voorwaarde wanneer deze dertig jaren na het overlijden van de erflater nog niet vervuld is. Het tweede lid van dit artikel bepaalt dat hetzelfde geldt voor een aan een legaat toegevoegde ontbindende voorwaarde indien het gaat om een legaat van een bepaald goed van de nalatenschap of een beperkt recht op een zodanig goed.³

In zijn toelichting op art. 4:4.5.5 (artikel 4:140 BW) merkt Meijers op dat dit artikel niet geldt voor lasten:

‘Hoewel lasten op menig punt verwantschap met ontbindende voorwaarden hebben, bestaat er geen bezwaar om lasten voor een langere periode dan 30 jaar toe te laten. In de eerste plaats werkt het niet vervullen van een last niet automatisch, in de tweede plaats hebben lasten van lange duur gewoonlijk de strekking om een algemeen belang te behartigen – uitschrijven van prijsvragen, instandhouding van openbare instellingen enz. – en in de derde plaats kan een verzoek tot wijziging of opheffing van een last steeds wegens gewijzigde omstandigheden worden gedaan.’⁴

Nadat artikel 4.4.3.2 (artikel 4:131 BW) enige redactionele wijzigingen had ondergaan, voelde de minister de behoefte het bovenstaande te bevestigen:

‘In de toelichting heeft prof. Meijers uiteengezet, waarom het artikel niet geldt voor testamentaire lasten die aan een erfgenaam of legataris zijn opgelegd. Opgemerkt zij dat artikel 4.4.3.2 lid 1 van het gewijzigd ontwerp daarin geen verandering brengt. Weliswaar bepaalt genoemd artikel dat degene op wie een testamentaire last rust, zijn recht verkrijgt onder de ontbindende voorwaarde dat het wegens niet-uitvoering

³ Voor een zogeheten fideicommissaire making is in art. 4:141 BW een uitzondering opgenomen op de regel van art. 4:140 BW.

⁴ Parl. Gesch. BW Boek 4 2002, p. 822.

van de last vervallen wordt verklaard, maar het onderhavige artikel handelt alleen over voorwaarden die de erflater heeft gesteld [onderlijning toegevoegd].⁵

De gecursiveerde woorden roepen de vraag op of artikel 4:138 BW, dat betrekking heeft op voorwaardelijke erfstellingen, wellicht ook slechts ziet op gevallen waarin het de erflater is die voorwaarden heeft gesteld, en niet op gevallen waarin de voorwaardelijkheid uit het systeem van de wet voortvloeit, zoals bij makingen onder een last. Alvorens in te gaan op deze vraag, wordt in de volgende twee paragrafen eerst een algemene blik geworpen op de bepaling van artikel 4:138 BW.

Artikel 4:138 BW; rechtsverhouding tussen voorwaardelijk gerechtigden

Artikel 4:138 BW is een opmerkelijke bepaling. Waar in het algemene vermogensrecht niets is geregeld over de rechtsverhouding tussen voorwaardelijk gerechtigden (zoals die bijvoorbeeld kan ontstaan door de werking van artikel 3:84 lid 4 BW), geeft artikel 4:138 BW wel een expliciete regeling omtrent deze verhouding: de gerechtigde onder ontbindende voorwaarde en de gerechtigde onder opschortende voorwaarde dienen zich te gedragen *alsof* tussen hen een vruchtgebruikrelatie bestaat.⁶

Voorwaardelijke gerechtigdheid in het erfrecht vloeit veelal voort uit een fideï-commissaire making. Dit is volgens artikel 4:141 BW een making ‘onder een ontbindende voorwaarde en een daarbij aansluitende making onder opschortende voorwaarde, volgens welke het vermaakte of het onverteerde deel daarvan op het tijdstip van overlijden van de bezwaarde of op een eerder tijdstip zal ten deel vallen aan de verwachter, indien deze het aangewezen tijdstip overleeft’. Onder de bezwaarde wordt de erfgenaam of legataris verstaan die heeft verkregen onder ontbindende voorwaarde. De verwachter is de gerechtigde onder opschortende voorwaarde. De voorwaarde moet hierin bestaan dat de verwachter een bepaald tijdstip (veelal het moment van het overlijden van de bezwaarde) overleeft. Artikel 4:138 lid 2 BW maakt duidelijk dat de bezwaarde en de verwachter zich hangende de voorwaarde dienen te gedragen als vruchtgebruiker (bezwaarde) en blooteigenaar (verwachter) zonder dat er daadwerkelijk een recht van vruchtgebruik wordt gevestigd. Het is volgens ditzelfde artikel aan de erflater om te bepalen of aan de rechthebbende onder ontbindende voorwaarde op de voet van artikel 3:215 BW de bevoegdheid wordt toegekend om de verkregen goederen te verteren en onvoorwaardelijk te vervreemden.

⁵ MvA II bij art. 4:4-5.5 (art. 4:140 BW), *Parl. Gesch. BW Boek 4* 2002, p. 822-823.

⁶ Vgl. art. 4:138 lid 2 BW.

Reikwijdte van art. 4:138 BW; beperking tot erfstellingen

De voorloper van artikel 4:138 BW (artikel 4.4.5.2 OM) had niet alleen betrekking op erfstellingen, maar ook op legaten onder voorwaarde. In de Vaststellingswet Boek 4 BW is de verwijzing naar legaten echter geschrapt. Als reden hiervoor voerde de wetgever (onder meer) aan dat een legaat van een goed onder ontbindende voorwaarde een verbintenis tot onmiddellijke – ‘zij het voorwaardelijke’ – levering in het leven roept.⁷ Deze materie wordt geregeld door artikel 3:84 lid 4 BW: levering ter uitvoering van een voorwaardelijke verbintenis heeft tot gevolg dat een recht wordt verkregen dat aan dezelfde voorwaarde is onderworpen. Op grond van artikel 3:98 BW geldt hetzelfde als een beperkt recht op een goed van de nalatenschap onder ontbindende voorwaarde is gelegateerd. Over deze beide bepalingen uit Boek 3 merkt de minister vervolgens nog op:

‘Deze bepalingen gelden zowel wanneer het een verbintenis uit legaat betreft, als wanneer het een verbintenis uit overeenkomst betreft, en voor beide gevallen zal, naar de mening van ondergetekende, de rechtspositie die door de voorwaardelijke overdracht of vestiging van een beperkt recht ontstaat, nader en gelijkelijk moeten worden geregeld in Boek 3.’⁸

Het gevolg van het onttrekken van het voorwaardelijke legaat aan de regeling van artikel 4:138 BW is dat de relatie tussen de gerechtigde onder ontbindende voorwaarde en de gerechtigde onder opschortende voorwaarde bij een fideïcommissaire of een andere voorwaardelijke erfstelling wél wettelijk geregeld is (overeenkomstige toepassing van vruchtgebruikbepalingen) en bij een voorwaardelijk legaat niet. In artikel 3:84 lid 4 BW is immers geen regeling opgenomen die de verhouding tussen de twee voorwaardelijk gerechtigden nader inkleurt. De wetgever heeft zich dit wel gerealiseerd en de vraag is aan de orde geweest of er voor een fideïcommissair legaat of schenking ter uitvoering waarvan levering op voet van artikel 3:84 lid 4 BW levering heeft plaatsgevonden aan zowel de bezwaarde als de verwachter,⁹ geen bepaling opgenomen moest worden die de regels van vruchtgebruik van overeenkomstige toepassing verklaarde. De minister zegt hierover het volgende:

‘Wegens het tamelijk complexe karakter en het beperkte toepassingsgebied van een zodanige regeling is er echter de voorkeur aan gegeven de materie over te laten aan de erfflater, respectievelijk de partijen bij de schenking.’¹⁰

⁷ MvA II bij art. 4.4.5.4 (art. 4:138 BW), *Parl. Gesch. BW Boek 4* 2002, p. 814.

⁸ MvA II bij art. 4.4.5.4 (art. 4:138 BW), *Parl. Gesch. BW Boek 4* 2002, p. 814.

⁹ Een fideïcommissair legaat kan ook op andere wijze vormgegeven worden en wel aldus dat de bezwaarde het goed bij vervulling van de voorwaarde nog dient door te leveren aan de verwachter. Tussen bezwaarde en verwachter bestaat dan alleen een obligatoire relatie. Zie Nota II bezemwet bij art. 4:138 BW, *Parl. Gesch. BW Inv. Boek 4* 2003, p. 2047.

¹⁰ Nota II bezemwet bij art. 4:138 BW, *Parl. Gesch. BW Inv. Boek 4* 2003, p. 2047.

Toepasselijkheid van artikel 4:138 BW bij een making onder een last

Uit het voorgaande volgt in ieder geval dat artikel 4:138 BW niet van toepassing is op een legaat onder een last. Algemeen wordt aangenomen dat artikel 4:138 BW bij een erfstelling onder een last wel toepassing vindt.¹¹ Men kan hier echter ook anders tegenaan kijken.¹² Het is namelijk moeilijk voor te stellen dat het de bedoeling van de wetgever is dat een testamentair erfgenaam die een nalatenschap heeft verkregen onder de last om bijvoorbeeld het graf van de erflater te onderhouden, verplicht is een boedelbeschrijving op te maken ten behoeve van de versterferfgenamen die de nalatenschap verkrijgen wanneer de erfstelling vervallen verklaard wordt wegens niet-uitvoering van de last.¹³ Laat staan dat de wetgever in zo'n geval verwacht dat de erfgenaam jaarlijks aan de later eventueel opkomende versterferfgenamen een opgave doet van de vermogensfluctuaties als bedoeld in artikel 3:205 lid 4 BW.¹⁴

Ter onderbouwing van de stelling dat artikel 4:138 BW niet van toepassing is op een erfstelling onder een last, kan hetzelfde argument worden aangevoerd dat de wetgever bezigt om de niet-toepasselijkheid van artikel 4:140 BW op een erfstelling (of een legaat) onder een last te motiveren. Artikel 4:138 BW mist dan toepassing omdat het bij deze bijzondere vorm van voorwaardelijke erfstelling niet gaat om een voorwaarde *die de erflater heeft gesteld*.

Het is niet geheel duidelijk hoe de Commissie Erfrecht KNB 2011 over deze materie denkt, maar het is relevant om op te merken dat als artikel 4:138 BW wél van toepassing zou zijn op een erfstelling onder een last, het probleem waarvoor de Commissie een oplossing zoekt niet bestaat (althans voor zover het een erfstelling en niet een legaat onder een last betreft). Bij een erfstelling onder een last zal het testament als regel niet vermelden wie de erfgenamen onder opschortende voorwaarde zijn. Wanneer deze vermelding ontbreekt, geldt volgens artikel 4:138 lid 3 BW dat de erfgenaam onder ontbindende voorwaarde (in dit geval dus de erfgenaam aan wie een last is opgelegd) bevoegd is om de verkregen goederen te vervreemden en te verteren, voor zover de erflater niet anders heeft bepaald.¹⁵

¹¹ Zie bijv. *Asser/Perrick* 4 2021/216 en F.W.J.M. Schols, in: M.J.A. van Mourik e.a., *Handboek Erfrecht*, Deventer: Wolters Kluwer 2020/VII.3.1.

¹² Vgl. ook – zonder nadere motivering – *Klaassen/Luijten & Meijer II*, *Erfrecht* 2008/251.

¹³ Zie art. 3:205 lid 1 BW jo. art. 4:138 lid 2 BW.

¹⁴ Zie over de vraag of bij het van toepassing zijn van art. 4:138 BW afgeweken kan worden van deze dwingendrechtelijke vruchtgebruikbepaling, in ontkennend zin: L.C.A. Verstappen in: M.J.A. van Mourik e.a., *Handboek Erfrecht*, Deventer: Wolters Kluwer 2020, IX.3.11, p. 308 en de daar vermelde literatuur en in bevestigende zin: J.B. Vegter, 'Over de wettelijke vormgeving van het fidei-commis de residuo en in het bijzonder over het overeenkomstig van toepassing zijn van de vruchtgebruikbepalingen op dit fidei-commis', *WPNR* 2002/6486, p. 317-322; P.C. van Es, 'De jaarlijkse opgave van art. 3:205 lid 4 BW bij vruchtgebruik en bij een fidei-commis de residuo', *WPNR* 2020/7269, p. 109-112 en *Asser/Perrick* 4 2021/200a.

¹⁵ Vgl. ook *Asser/Perrick* 4 2021/216.

De positie van derde-verkrijgers

Het niet van toepassing zijn van artikel 4:138 BW op een making onder een last, staat niet in de weg aan de mogelijkheid dat de erflater aan de verkrijger van goederen onder een last de bevoegdheid toekent om de goederen te verteren en onvoorwaardelijk te vervreemden.¹⁶

Wanneer de erflater een dergelijke bepaling niet in het testament heeft opgenomen, dan is de verkrijger van goederen onder een last alleen bevoegd om te beschikken over het voorwaardelijke recht op de goederen.

Een derde-verkrijger kan echter een onvoorwaardelijk recht verkrijgen als hij met succes een beroep doet op een van de derdenbeschermingsbepalingen. Bij overdracht aan een derde-verkrijger van een roerende zaak, niet registergoed, kan artikel 3:86 BW uitkomst bieden. Wanneer het de overdracht van een registergoed betreft, is het van belang om onderscheid te maken tussen een legataris die onder een last verkregen heeft en een erfgenaam.

Als een legaat van een registergoed onder een last is gemaakt, verkrijgt de legataris een vorderingsrecht onder ontbindende voorwaarde, namelijk de ontbindende voorwaarde dat het legaat door de rechter vervallen wordt verklaard wegens niet nakoming van de last. Wanneer het registergoed ter uitvoering van het legaat wordt geleverd aan de legataris, dient de akte van levering op grond van artikel 3:89 lid 3 BW melding te maken van deze voorwaarde die langs deze weg dan in de openbare registers wordt ingeschreven. Mocht de last in strijd met artikel 3:89 lid 3 BW niet in de leveringsakte zijn vermeld en daarmee ook niet in de openbare registers zijn ingeschreven, dan kan een eventuele latere vervallenverklaring op grond van artikel 3:24 lid 1 BW niet worden ingeroepen tegen een verkrijger van het registergoed die van de last niet op de hoogte was.¹⁷

Ten aanzien van de situatie waarin een last op een erfgenaam rust en een registergoed in het spel is, leest men in de parlementaire geschiedenis het volgende:

‘Mocht de last, ten spijt van artikel 3.1.2.2 lid 1 sub a [art. 3:17 lid 1 sub a BW] niet met de erfopvolging ingeschreven zijn geweest, toen hij het goed vóór de vervallenverklaring aan een van de last onkundige derde vervreemde, dan vindt deze wederbescherming in art. 3.1.2.7 [art. 3:24 BW].’¹⁸

¹⁶ Vgl. Nota II bezemwet bij art. 4:138 BW, *Parl. Gesch. BW Inv. Boek 4* 2003, p. 2047, waar het gaat om een niet onder de regeling van art. 4:138 BW vallend fideïcommissair legaat.

¹⁷ Zie hierover, MvA II bij art. 4.4.3.2 (art. 4:131 BW), *Parl. Gesch. BW Boek 4* 2002, p. 785. Zie ook Asser/*Perrick 4* 2021/217a waar mijns inziens ten onrechte wordt gesteld dat bescherming op voet van art. 3:24 BW niet aan de orde zou zijn omdat de ‘lastbevoordeelde’ (waarmee hier de legataris die onder een last heeft verkregen lijkt te zijn bedoeld) onvoorwaardelijk beschikkingsbevoegd zou zijn.

¹⁸ MvA II bij art. 4.4.3.2 (art. 4:131 BW), *Parl. Gesch. BW Boek 4* 2002, p. 785. Het is mij niet duidelijk waarom hier verwezen wordt naar art. 3.1.2.2 lid 1 sub a en niet naar art. 3.1.2.2 lid 1 sub b (betrekking hebbend op de erfopvolging). Bij de derdenbescherming betrekking hebbend op de ‘gewone’ voorwaardelijke erfstelling van art. 3:138 BW wordt wel naar deze laatste bepaling verwezen. Zie MvA I bij art. 4.4.5.4 (art. 4:138 BW), *Parl. Gesch. BW Boek 4* 2002, p. 820.

Dit citaat zou gezien kunnen worden als een aanwijzing dat de minister ervan uitgaat dat artikel 4:138 BW niet van toepassing is op een erfstelling onder een last. Wanneer dit anders zou zijn, dan zou – zoals hierboven al aan de orde kwam – de erfgenaam die onder een last heeft verkregen op grond van artikel 4:138 lid 3 BW als regel immers bevoegd zijn om het registergoed te vervreemden.

Slotbeschouwingen

Het bovenstaande geeft aanleiding tot een aantal korte bespiegelingen.

(i) Een legaat van een registergoed onder een last zal langs de weg van artikel 3:89 lid 3 BW in beginsel altijd tot inschrijving van de last in de openbare registers leiden (als de notaris zijn werk goed doet). Wanneer die last zich over een langere tijd uitstrekt (bijvoorbeeld een last die de legataris verplicht om gedurende in ieder geval twintig jaar het graf van de erflater te onderhouden), dan wordt het registergoed in mijn ogen in feite onvervreemdbaar. Een eventuele verkrijger kan immers slechts een voorwaardelijk recht verkrijgen dat afhankelijk is van het latere handelen of nalaten van de vervreemder/legataris. De mogelijkheid de rechter te verzoeken de last te wijzigen of op te heffen (artikel 4:134 BW) en het feit dat altijd rechterlijke tussenkomst voor een vervallenverklaring is vereist, kunnen hier wellicht nog enige verlichting bieden, maar het van de legataris verkregen recht blijft een ‘onzeker’ recht.¹⁹ Ik vraag mij af of de wetgever hier voldoende over heeft nagedacht en het notariaat doet er goed aan om terughoudend om te gaan met testamentaire lasten.

(ii) Wanneer aan een of meer erfgenamen een last is opgelegd (bijvoorbeeld om het graf van de erflater te onderhouden of – van heel andere orde – om de nalatenschap op een bepaalde wijze te verdelen), dan vraag ik mij ten eerste af of dit in de regel zal leiden tot inschrijving in de openbare registers van de voorwaardelijke verkrijging van de tot de nalatenschap behorende registergoederen. Het zijn overigens ook niet de erfgenamen die belang hebben bij een dergelijke inschrijving, maar de erfgenamen die opkomen als de erfstelling(en) door de rechter vervallen worden verklaard wegens niet nakoming van de last.²⁰ Deze eventueel later opkomende versterferfgenamen zouden in theorie tot inschrijving in de openbare registers kunnen overgaan, maar een erg reëel scenario is dit niet.

Bij een erfstelling onder een last ligt het dus veel meer dan bij een legaat onder een last voor de hand dat een derde-verkrijger op voet van de registerbeschermingsbepaling van artikel 3:24 lid 1 BW een onvoorwaardelijk recht op een registergoed verkrijgt dat de vervreemder (de erfgenaam) slechts voorwaardelijk toekwam.

¹⁹ Zie voor een geval dat speelde onder het recht van voor 1992, C.A. Kraan, ‘Last en vervreemding’, *WPNR* 1988/5886, p. 523-525.

²⁰ Vgl. H.M.C. Duin, ‘De strekking en de rechtsgevolgen van de erfrechtelijke vervallenverklaring’, *WPNR* 2015/7050, p. 178.

(iii) Tot slot de vraag of het in de inleiding vermelde voorstel van de Commissie Erfrecht navolging verdient. Het is duidelijk dat het toekennen van een bevoegdheid tot verteren en onvoorwaardelijk beschikken over goederen die onder een last zijn verkregen, afdoet aan de kracht van een last. Een last houdt een verplichting in waarvan niemand nakoming kan vorderen.²¹ De enige stok achter de deur bij een last is dat de erfgenaam of legataris op wie de last rust, zijn aanspraak op hetgeen hij heeft verkregen kan verliezen als gevolg van de vervallenverklaring van zijn legaat of erfstelling. Des te minder er van de verkregen goederen over is gebleven, des te minder zal deze dreigende sanctie indruk maken op de lastbezwaarde. Desalniettemin sta ik positief tegenover het voorstel om een legataris of erfgenaam die onder een last heeft verkregen bij wet de bevoegdheid te geven om de verkregen goederen te verteren en onvoorwaardelijk te vervreemden. De reden hiervoor is dat makingen onder een last – in ieder geval in theorie – uitermate ‘belastend’ kunnen werken voor het rechtsverkeer. Er zijn lasten waarbij het essentieel is dat de lastbezwaarde níet de bevoegdheid heeft om te verteren en onvoorwaardelijk te vervreemden. Te denken valt aan een legaat van een schilderij aan een museum onder de last dit in ieder geval eens in de vijf jaar tentoon te stellen. Het voorstel voorziet echter in de mogelijkheid dat een erflater een afwijkende regeling treft. Het voordeel van de benadering die de Commissie Erfrecht voorstaat, is dat de erflater die het rechtsverkeer opzadelt met de met voorwaardelijke gerechtigdheid samenhangende problemen, hier – in overleg met de notaris – in ieder geval bewust voor heeft gekozen. Terzijde en afsluitend: de voorgestelde regeling hoort niet thuis in artikel 4:138 lid 2 BW, maar in artikel 4:131 lid 1 BW.

21 Zie art. 4:130 lid 1 BW jo. art. 4:117 lid 1 BW.